

ترامادول، پدر تشنج ایران/نظام دارویی، نشتی دارد

توزیع داروی شبه مخدر اکسی کدون که به عنوان مسکن استفاده می‌شود، همچنان واکنش درمانگران اعتیاد را به دنبال دارد...

به گزارش ایسکانیوز و به نقل از ایسنا، اوایل شهریور امسال، بخشنامه‌ای از سوی سازمان غذا و دارو منتشر شد که اجازه توزیع چهار داروی اکسی کدون، بوپرونورفین، نالوکسان و شیاف مورفین را در داروخانه‌های منتخب دولتی، آموزشی و خصوصی را داد. بعد از انتشار اخبار مرتبط با آن، جمعی از درمانگران اعتیاد نسبت به این موضوع اعتراض کردند و درباره خطر نشت آن به بازار آزاد و تکرار ماجرای ترامادول هشدار دادند.

ایران سابقه خوبی در ارائه داروهای شبه مخدر ندارد

هومان نارنجی‌ها، درمانگر اعتیاد و کارشناس پژوهش در پیشگیری و درمان مرکز تحقیقات سو مصرف و وابستگی مواد دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ضمن ابراز نگرانی در این مورد، نسبت به احتمال تکرار تجربه نشت داروی ترامادول در بازار و ایجاد یک معضل ملی هشدار داد.

نارنجی‌ها نسبت به ورود داروی شبه مخدر اکسی کدون و بوپرونورفین به بازار دارویی کشور هشدار می‌دهد و می‌گوید: ما از کارخانه تولید کننده تا پخش و داروخانه، نشت دارو داریم. ترامادول در بعضی از کشورهای اروپایی مثل آلمان هم وجود دارد، ولی در این کشور هیچ وقت تبدیل به یک معضل ملی برای اعتیاد دانشجویان و سربازان و دانش آموزان و ... نشد. این درحالیست که در کشورهای نظیر آلمان هیچ کس جرات نمی‌کند داروی مخدوری که قرار است دکتر نسخه کند را از شبکه دارویی به بیرون نشت دهد.

او همچنین اضافه می‌کند: چرا هر دارویی در لیست فارماکوپه ایران می‌آید، بلافاصله در بازار آزاد ناصر خسرو پیدا می‌شود؟ وقتی نظام دارویی نشتی دارد، داستان تلخ ترامادول تکرار می‌شود. این دارو (ترامادول) در کشورهای اروپایی به عنوان مسکن استفاده می‌شد و پزشک برحسب شرایط و نیاز بیمار، تجویز می‌کرد. اما در ایران مصرف ترامادول از کنترل خارج و تبدیل به یک معضل ملی شد و ما اکنون بیماران مصرف کننده ترامادول را بستری می‌کنیم تا مواد را از بدن آنها بگیریم.

ترامادول، پدر تشنج ایران

این درمانگر اعتیاد به حذف داروی دیکلوفناک از فارماکوپه دارویی ایران در سال ۱۳۸۴ نیز اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: سرانه مصرف این دارو بسیار زیاد بود و منجر می‌شد بعضی از بیماران تشنج کنند. بر همین اساس دیکلوفناک جمع شد و جای آن را ترامادول گرفت که نتیجه آن افزایش آمار تشنج بود. اگر مشکل ما در مصرف دیکلوفناک تشنج بود، ترامادول پدر تشنج ایران شد. کسی که ترامادول را به بازار ایران آورد و ظرف یکسال اول جمع نکرد، باید در این مورد پاسخگو باشد.

نارنجی‌ها در ادامه می‌گوید: کسانی که مصرف تراوادول را از ۶۰۰، ۷۰۰ و ۸۰۰ میلی‌گرم رد می‌کردند، به بیماران تشنجی تبدیل می‌شدند.

اعتیاد به دیکلوفناک به اندازه ترامادول بالا نبود، اما متأسفانه امروز مباحثی مانند اعتیاد سربازی و دانشجویی با ترامادول قابل کنترل نیست.

شرط جلوگیری از نشت اکسی کدون به بازار آزاد

او جلوگیری از نشت داروی اکسی کدون در بازار دارویی کشور را مشروط به کنترل مبادی ورودی و خروجی این دارو می‌داند و تأکید می‌کند: متأسفانه تجربه این داستان وجود دارد اما گویا قرار است دوباره آن را با اکسی کدون تکرار کنیم. اگر مجاری و مبادی خرجی این دارو را کنترل کردند و بستند که داستان ترامادول تکرار نشود، مشکلی ندارد. اما اگر به همان روال سابق باشد، باید چه کنیم؟ کسی نگران نیست اکسی کدون جای ترامادول را بگیرد و تبدیل به معضل شود و در بازار ناصر خسرو فروخته شود؟

نارنجی‌ها با تأکید بر اینکه ایران سابقه خوبی در ارائه این داروها در بازار وجود ندارد، اضافه می‌کند: این مساله جای نگرانی دارد. زمینه اعتیادی ما در بازار آزاد دارو بسیار بالا است. هر معتادی علاقه دارد یک ماده جدید را تجربه کند. ما نگران هستیم؛ اگر قرار است با همین مشکلات نظام دارویی، داروی جدیدی اضافه کنیم و نتوانیم آن را از سیستم جمع کنیم، شاهد آسیب‌های جدی خواهیم بود.

او همچنین بر ضرورت توزیع این دارو به صورت محدود تأکید می‌کند و می‌گوید: باید روشن شود ما چه نیازی به این دارو داریم که در فارماکوپه دارویی وارد شود؟ این دارو باید به طور محدود توزیع شود. ترامادول در داروخانه به صورت نسخه نمی‌آید ولی کارخانه مدام تولید می‌کرد. کسی هم نسخه آن را نمی‌نوشت ولی جزو داروهای پرتولید کشور بود. دوباره اکسی کدون با سرانه تولید نامشخص قرار است روانه بازار شود؟

کارشناس پژوهش در پیشگیری و درمان مرکز تحقیقات سو مصرف و وابستگی مواد دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ادامه می‌دهد: چه نیازی به این تعداد مسکن داریم؟ قرار است طبق پروتکل در اختیار چه کسانی قرار گیرد؟ آیا یک نظام هوشمند ناظر بر این مساله در کشور وجود دارد که به محض مشاهده ورود سررشته‌های اکسی کدون به بازار آزاد، آن را جمع کند؟ اگر نتوانیم، به معنای خطر است.

نارنجی‌ها، مشخص شدن عوارض مصرف این دارو را زمان‌بر توصیف می‌کند و ادامه می‌دهد: امروز اگر کسی اکسی کدون مصرف کند، وابسته می‌شود و بعد از مدت‌ها عوارض آن مشخص می‌شود. ما نگران این موضوع هستیم؛ چرا که در سابقه تاریخی دارویی این اتفاق زیاد تکرار شده است. بوپرونورفین هم همین مشکل را دارد. اگر در داروخانه توزیع شود، قرار است به چه کسی داده شود؟ این دارو تخصصی است، چه کسی قرار است آن را نسخه کند؟ آیا غیر از این است که مصرف این دارو در یک نظام غیر تخصصی بالا می‌رود؟

احتمال سو مصرف اکسی کدون از بوپرونورفین بیشتر است

همچنین مجید رضا زاده، رئیس مرکز توسعه پیشگیری و درمان بهزیستی این اقدام را بدون هماهنگی با اعضای کمیته درمان و کاهش آسیب ستاد مبارزه با مواد مخدر می‌داند و می‌گوید: از نظر ما هماهنگی بین بخشی باید این تصمیمات در کمیته درمان و کاهش آسیب ستاد مبارزه با مواد مخدر که وزارت بهداشت ریاست آن را بر عهده دارد و سازمان‌های دیگر نیز عضو آن هستند، گرفته شود. تا جایی که من اطلاع دارم و همکارانم در جلسات حضور داشتند و به ما اطلاع دادند، در این کمیته توزیع اکسی کدون مصوب نشده و رد شده است.

او همچنین تأکید می‌کند: از نظر کارشناسی از آنجا که این دارو شبه مخدر محسوب می‌شود، احتمال سو مصرف آن در مقایسه با داروی

بوپرونورفین که اثرات منفی و مثبت دارد، بیشتر است. به همین دلیل از نظر کارشناسی باید تحت نظر باشد.

رضازاده همچنین بر ضرورت کنترل نظام دارویی برای پیشگیری از نشت احتمالی اکسی کدون در بازارهای غیر رسمی نیز تاکید می کند و می گوید: اگر وزارت بهداشت بتواند آن را در سیستمی توزیع کند که دچار سومصرف نشود، از نظر کارشناسی ایرادی به آن وارد نیست. پیشنهاد ما این است که توزیع آن از طریق مراکز درمان اعتیاد انجام شود.

ورود اکسی کدون به فارماکوپه دارویی کشور اشتباه است

دکتر محمدرضا قدیرزاده، یکی دیگر از درمانگران اعتیاد نیز ورود این دارو به فارماکوپه دارویی کشور را اشتباه می داند و می گوید: با توجه به اینکه ساز و کار کافی برای کنترل آن وجود ندارد، احتمال اینکه ماجرای مشابه ترامادول اتفاق افتد، هست. باید واقعیتها را قبول کنیم. اکنون در بازارهای غیر رسمی ما انواع و اقسام داروها وجود دارد، مطمئن باشید که این دارو هم سر از بازار غیر رسمی در می آورد. به اعتقاد وی ورود اکسی کدون به داخل کشور و توزیع آن لزومی ندارد. همچنین اگر گفته می شود که برای بیماری های دیگری قرار است استفاده شود، داروهای مشابهی وجود دارد که می توانند به جای اکسی کدون مورد استفاده قرار گیرند.

سازمان غذا و دارو: اعتراض درمانگران قابل قبول نیست

و اما دکتر رسول دیناروند، رییس سازمان غذا و دارو چندی پیش در پاسخ به اعتراض درمانگران اعتیاد، آن را قابل قبول ندانست و گفت: این دارو برای درمان اعتیاد به کار نمی رود و در زمره داروهای درمان اعتیاد مانند متادون و غیره نیست.

او تاکید کرد که تراژدی متادون نیز به این دلیل اتفاق افتاد که توزیع آن در اختیار درمانگران اعتیاد است و در داروخانه توزیع نمی شود. بنابراین ما می خواهیم این مشکل را حل کنیم. البته این دارو در ۲۰۰ داروخانه منتخب ما توزیع می شود.

در هر حال بنابر اعلام مسوولان سازمان غذا و دارو، اکسی کدون قرار است در ۲۰۰ داروخانه منتخب این سازمان توزیع شود.